

Jaarverslag 2025 Werkgroepen KNNV Deventer

Inleiding David de Wit, Voorzitter

Eind 2025 heeft KNNV Deventer een bestuur dat uit David de Wit (Voorzitter), Jan de Groot (Penningmeester) en Nienke Dijkstra (Secretaris) bestaat. Het ledenaantal van 96 bleef in 2025 stabiel.

De afdeling heeft de volgende 5 werkgroepen.

- . Plantenwerkgroep (vaatplanten)
- . Werkgroep Funga (Fungi + Mycetoza)
- . Mossenwerkgroep (Bryophyta)
- . Insectenwerkgroep
- . Werkgroep Natuurbeheer

De Plantenwerkgroep is een gezamenlijke werkgroep met IVN Deventer en heeft 2 coördinatoren, namelijk Gerrit Hendriksen (KNNV Deventer; tevens Webmaster) en Ben de Winder (IVN Deventer). De groep houdt meerdere excursies per week van maart tot oktober. Een kern van meerdere leden met goede botanische vakkennis zorgt dat er altijd geschikte excursieleiders beschikbaar zijn.

De Mossenwerkgroep wordt gecoördineerd door Henny Wassens. De groep houdt wekelijkse excursies gedurende de wintermaanden. De leden hebben de afgelopen jaren indrukwekkende inventarisaties gemaakt van de lokale bryoflora.

De Werkgroep Funga wordt door David de Wit gecoördineerd. De kleine groep houdt excursies in het najaar. Binnen de groep zijn er diverse leden met overlappende veldkennis en twee leden met beginnende talenten in het gebruik van microscopie voor determinatie.

De jongere Insectenwerkgroep (coördinator Jan Menkveld) en de Werkgroep Natuurbeheer (coördinator Thijs de la Court) zijn nog in ontwikkeling.

Behalve de werkgroepen, heeft de afdeling, samen met IVN Deventer, een Programmacommissie, die excursies en lezingen organiseert. Bij de excursies wordt gebruik gemaakt van betaalde externe gidsen en bij de lezingen van betaalde externe sprekers. Binnen de Programmacommissie is KNNV Deventer vertegenwoordigd door Jan de Groot, en IVN Deventer door Gerrie Roetert, Henriette Zengers en Mike Hirschler.

De eerste sneeuwklokjes bij kasteel Hackfort (foto Nienke Dijkstra)

Plantenwerkgroep

Coördinatoren Ben de Winder en Gerrit Hendriksen

De Plantenwerkgroep (PWG) is een gezamenlijke werkgroep van KNNV en IVN. Deze werkgroep heeft 93 leden op de maillijst. Er zijn een aantal afmeldingen geweest, maar zeker door de Basis cursus flora ook weer een aantal aanmeldingen.

In 2025 is de werkgroep weer zeer actief geweest met meer dan 40 excursies. Begin 2025 is met een aantal PWG leden (*de harde kern*) een bijeenkomst gepland om te overleggen wat het programma voor 2025 moet gaan worden. Hierbij luisteren we goed naar wat de deelnemers van de PWG graag willen. Een groot deel van de deelnemers heeft aangegeven vooral ook determinatie belangrijk te vinden. Hieraan is diverse avonden aandacht besteed, met een groepje mensen een paar soorten determineren. Niet altijd even gemakkelijk, zeker als het grassen en zeggen betreft, het is toch veelvuldig gedaan en vooral ook de moeilijke groepen niet uit de weg gegaan.

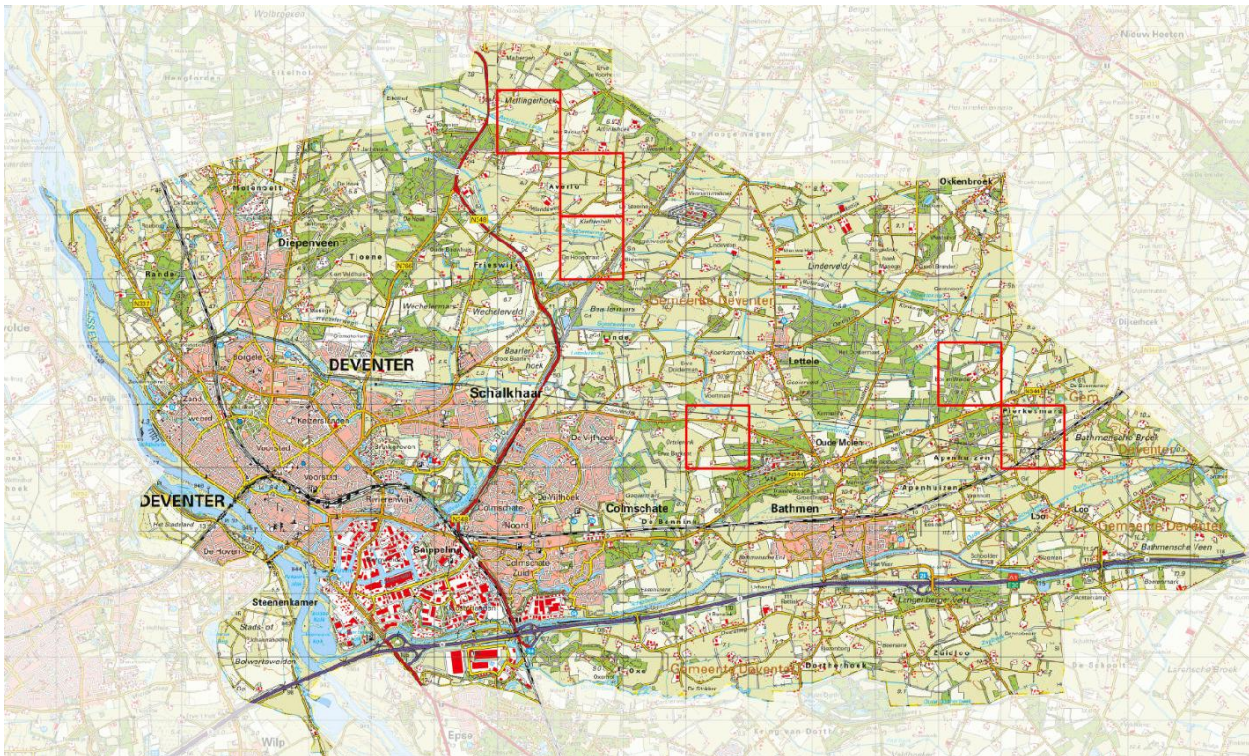
In 2025 een meerdaagse excursie, dit keer naar Alenburg in de Eifel, van maandag 1 juni tot maandag 9 juni met op vrijdag, zaterdag en zondag 12 deelnemers.

Figuur 1 Impressie van één van de excursies tijdens dit Eifel kamp (Foto. Ben de Winder).

Het weer was niet helemaal optimaal met hier en daar wat regen en veel wind. De periode was zeker erg mooi met veel bijzondere kalkgraslandsoorten en de diverse graslanden rondom Alendorf nodigen uit om nog een keer een meerdaagse excursie te organiseren. De waarnemingen zijn via [observation.org](https://www.observation.org) in te zien, via [deze link](#).

Voor FLORON zijn 6 km hokken geïnventariseerd volgens het Nieuwe Strepen (zie FLORON-site voor meer info daarover). Deze zijn vaak samen met andere Plantenwerkgroepen georganiseerd, o.a. met KNNV-IVN Zwolle en IVN Olst-Wijhe.

Figuur 2 Rode marking zijn de km hokken die door Plantenwerkgroep Deventer zijn geïnventariseerd in 2025

De PWG heeft in 2025 voor de 2de keer een hybride floracursus verzorgd met 13 deelnemers.

Advisering

- Voedselbos op het perceel bij Hovenpad – Dahliastraat – Rijksstraatweg (De Hoven, Deventer), advisering voor in te stellen monitoringplan. Er is advies gegevens over de te gebruiken methodieken om biodiversiteit (met name planten) te monitoren over de jaren heen.
- Een wooncoöperatie in Lettele heeft PWG gevraagd hoe monitoring van planten het beste uitgevoerd kan worden. Hier een vergelijkbaar advies gegeven als aan voorgaande voedselbos vereniging.

Lezingen en cursussen:

- Naar aanleiding van Ode aan de Flora van Deventer heeft Humanistisch verbond gevraagd een lezing en bijbehorende excursie te verzorgen. Deze is op 12-10-2025 gegeven.

Excursies en wandelingen:

- Van maart –oktober wekelijks ca. 2 excursies per week van de Plantenwerkgroep.
- 27 dec. Eindejaarsplantenjacht voor leden van KNNV, IVN en belangstellenden. Op zoek naar planten die bloeien rond kerst en oud-en-nieuw. De resultaten worden doorgegeven aan FLORON en zijn in te zien via <https://www.floron.nl/plantenjacht>.

Bijdrages aan bijeenkomsten, cursussen en overige activiteiten:

- IVN 50 jaar, plantenexcursies op terrein Oxerhof
- IVN 50 jaar, bijdrage aan de Bioblitz, 4000 soorten in Deventer

Mossenwerkgroep

Coördinator Henny Wassens

Begin 2025 heeft Claire van Norel haar activiteiten voor de mossenwerkgroep overgedragen aan Henny Wassens. Op 29 mei is ze overleden. Haar mossenverzameling en mossenboeken heeft ze aan de mossenwerkgroep nagelaten.

De mossenwerkgroep is afgelopen jaar actief geweest van januari tot en met april en van oktober tot en met december. De excursies zijn op maandag en altijd in de omgeving van Deventer. Gewoonlijk zijn er 4 tot 6 deelnemers bij een excursie. Op verzoek van Stichting IJssellandschap inventariseren we gebieden die zij beheren. Wij geven onze waarnemingen door en wij krijgen een vergunning om ook buiten de paden mossen te zoeken. Een van beide kanten gewaardeerde samenwerking. In november is er een overleg geweest tussen de mossenwerkgroep en IJssellandschap. Concreet is daaruit voortgekomen dat we de akkertjes van Jan Menkveld gaan inventariseren.

Afgelopen jaar is er een verslag gemaakt van de Moespotsleide en de Oostermaet. Dit verslag staat op de site van de KNNV Deventer.

Elke week wordt er een verslagje van de afgelopen excursie en een uitnodiging voor de volgende excursie verstuurd. Dit gaat naar de vaste leden maar ook naar een aantal belangstellenden die om verschillende redenen niet (altijd) mee kunnen doen maar ons wel volgen. Soms komt er een waardevolle tip uit die hoek en regelmatig mooie foto's.

Met onze vragen kunnen we terecht bij Rudi Zielman van de BLWG en af en toe gaat hij met ons mee op excursie.

Rond de Schipbeek was er een dag van IVN in het kader van hun BioBlitz. Op die dag zelf was het voor mossen te droog maar we hebben later onze waarnemingen doorgegeven.

Hieronder een lijst van de gebieden die we het afgelopen jaar hebben bezocht. Met vermelding van bijzonderheden per gebied.

Tjoene bos. Daar vonden we na een tip van Mark Zweers *Nowellia curvifolia* - Krulbladmos.

Tjoenerhof begraafplaats. Op het dak van een gebouwtje zagen we *Bryum caespitium* - Zodeknikmos.

Wellekade. Tussen de stenen van de wand stond *Gyrowesia tenuis* - Voegenmos.

Oxe. Op liggende boomstammen stond *Dicranum tauricum* - Bros gaffeltandmos.

Overvelde. Op een boom vonden we *Orthotrichum pulchellum* - Gekroesde haarmuts.

Waterberging Diepenveenseweg. Hier zagen we *Anthoceros punctatus* - Zwart hauwmos. Een zeer bijzondere soort. Rudi Zielman heeft er wat van meegenomen en uiteindelijk is dat voor onderzoek in China terechtgekomen.

Begraafplaats Ceintuurbaan. Hier maar liefst vier soorten *Orthotrichum* - Haarmuts: *O. pulchellum* - Gekroesde haarmuts, *O. diaphanum* - Grijs haarmuts, *O. anomalum* - Gesteelde haarmuts en *O. lyellii* - Broedhaarmuts.

Gorsselse Heide. Voor het magazine Deventer Waag(t) is er een interview geweest over de mossenwerkgroep en voor de begeleidende foto's heeft een beroepsfotograaf foto's gemaakt van de mossenwerkgroep in actie. Het artikel is klaar, maar om financiële redenen nog niet uitgegeven.

Gorsselse Heide. Bij het Luteaven stond volop *Riccia huebeneriana* - Gedeeld watervorkje.

Wolbroeken. Van de plantenwerkgroep kregen we een bericht over *Philonotis calcarea* - Groot staartjesmos. Het staat er volop.

Nieuw Rande. *Dicranum montanum* - Bossig gaffeltandmos was hier een mooie soort.

Moespotsleide. Daar zagen we na vele jaren *Ephemerum serratum* - Ongenerfd eendagsmos terug.

Poel Spikvoorderweg. Hier waren meerdere soorten *Sphagnum* - Veenmos en *Straminergon stramineum* - Sliertmos.

De Slenk. *Hylocomium splendens* - Glanzend etagemos staat er nog steeds.

Geplagd stukje op de Slenk. Dit is een klein stukje dat we de komende tijd zullen volgen. Aan de rand van de poel vonden we *Calliergon cordifolium* - Hartbladig puntmos

Op de landtongen onder de IJsselbruggen zijn we vaak geweest. Een bijzondere soort daar was *Schistidium platyphyllum* - Kribbenachterlichtmos.

Rest mij nog te zeggen dat het een verdrietig jaar was door het afscheid en overlijden van Claire. Het was een grote wens van haar dat de mossenwerkgroep ook zonder haar door zou gaan. En het is een mooie gedachte dat dat ruimschoots is gelukt. Nog steeds gaan we met veel plezier elke maandag op pad.

Boompjesmos langs sloot in de Zoogenbrink
Foto Maarten Zonderwijk

Gewoon krulmos op akker Zoogenbrink
Foto Maarten Zonderwijk

Werkgroep Funga

Coördinator David de Wit

Tussen 11 september en 27 november 2025 zijn 8 excursies gehouden rondom Deventer, met 2–8 deelnemers per excursie van in totaal 13 verschillende personen.

De excursies waren leerzaam en leverden altijd onverwachte ontdekkingen op. Een hoogtepunt was de vondst van een vruchtlichaam van Harig saffraanoorzwammetje (*Crepidotus crocophyllus*).

Crepidotus crocophyllus, De Reutekolk 2025-10-16, © David de Wit

De werkgroep heeft ook een *Hybridecursus Paddenstoelen 2025 Deventer* gehouden. Mentoren David de Wit en Jeannette Olthuis hebben 5 determinatieavonden gehouden tussen september en november 2025 voor 9 cursisten ingeschreven bij de online *Basiscursus Paddenstoelen* van de Nederlandse Mycologische Vereniging.

Hybridecursus Paddenstoelen 2025 Deventer, Colmschate 2025-09-11, © Anke Arts

Insectenwerkgroep

Coördinator Jan Menkveld

2025 was het derde jaar van de insectenwerkgroep, waarbij we met het zelfde gezelschap als waar mee we gestart zijn verder zijn gegaan.

Het terrein waar we ons als werkgroep voornamelijk op gericht hebben ligt aan de rand van Diepenveen en betreft extensief beheerd agrarische grond (kruidenrijk grasland, kruidenrijke akkers, poelen en andere landschapselementen). We hebben tussen april en september verschillende keren struinend rondgebracht en met elkaar van alles waargenomen. We maken hiervoor van te voren een jaarplanning. De ervaring leert dat er flexibel moet worden omgegaan met de planning, omdat de weersomstandigheden sterk bepalen wat er te zien is.

Naast het overdag zoeken en op naam brengen van insecten, hebben we ook weer verschillende keren het doek opgezet voor het waarnemen van de nachtvlinders. Dit hebben we gedaan op verschillende locaties.

We hebben ook deelgenomen aan het project AB-Watch van Earthwatch. Waarbij een aantal insectenhôtels tegels werden geplaatst aan de rand van een akker. Om te zien welke insecten hier op af komen.

Op 21 november was de landelijke dag voor insectenwerkgroepen in Nijkerk, waar een aantal leden van de insectenwerkgroep aan deel hebben genomen. Het ging hier onder andere over monitoring en de vraag hoe je (de mate van) biodiversiteit kan koppelen aan je waarnemingen. Het was een geslaagde dag.

Komen jaar gaan we weer verder op dezelfde voet. Waarbij we weer hopen op veel bijzondere waarnemingen.

Hoogtepunten qua waarnemingen dit jaar waren onder andere veel bijzondere wantsen in augustus.

Zwarte-l-vlinder
foto Niek Lelieveld

24-stippelig lieveheersbeestje
foto Frens Westenbrink

Sierlijke schildwants
foto Niek Lelieveld

Beemdkroonschildwants
foto Frens Westenbrink

Werkgroep Natuurbeheer
 Coördinator Thijs de la Court

De kleine werkgroep
 Natuurbeheer richt zich vooral op
 de beheersvragen van de
 Gorsselse heide. Daarbij wordt
 breed gekeken naar de
 ontwikkelingen van de flora, de
 libellen en de waterkwaliteit van
 de vennetjes van de Gorsselse
 heide. Ontwikkelingen in het
 beheer van de heide, o.a. in
 response op stikstofdepositie en
 weersextremen (o.a. als gevolg
 van klimaatveranderingen)
 worden nauwgezet gevolgd en
 zullen de komende jaren in samenhang worden geanalyseerd.

In dat kader zijn, gebruikmakend van de telmethodiek van de Vlinderstichting, voor het 7de jaar de libellen van de Gorsselse heide geïnventariseerd en worden maandelijks monsters genomen van het Lutea- en Obliquaven (en incidenteel van de Corduliagracht en een van de Cyaneapoeltjes). Doel is om een trend-analyse te maken. Verandert de soortensamenstelling en soortenrijkdom en zijn daar oorzaken (extern en/of in beheer) voor aan te wijzen? In de zomer van 2025 is samen met de Plantensociologische Kring Nederland het Luteaven op vegetatie gekarteerd en zijn opnames gemaakt. Met deze kartering en opnamen is een vergelijking te maken met eerdere karteringen, uit 1969, 1972, 1974, 1985 en 1993. Daarnaast zijn enkele transecten uit 1969 vergeleken met de huidige situatie. Een publicatie is in voorbereiding. Een van de conclusies is dat als gevolg van gericht beheer (verwijderen van vegetatie- en sliblaag in delen van het ven) de belangrijkste kensoorten van voedselarme vennen (zoals Duizendknoopfonteinkruid, Drijvende waterweegbree, Oeverkruid, Witte waterranonkel en Moerashertshooi) behouden zijn. Verdere verlanding kan die ontwikkeling teniet doen terwijl ook de ontwikkeling van dichte en brede gordels met o.a. Gagel zorgen voor teveel 'beslotenheid' van het ven. Een open situatie met ruimte voor de wind om kleinschalig stroming te veroorzaken kan zorgen voor voldoende hoge concentraties kooldioxide en zuurstof en daarmee belangrijke natuurwaarden (naast planten ook bijvoorbeeld insecten) zeker stellen. Dat vraagt een voorzichtig maar actief beheer. Stikstofdepositie en klimaatverandering (extremen, waaronder opwarming en droogte) dragen extra bij aan de noodzaak gericht beheer uit te voeren. Vergelijkbare waardevolle (water)vegetaties zijn elders (Obliquaven en Cyaneapoeltjes) niet meer aangetroffen. Beide vennen zijn in de zomer geheel droog komen te vallen. In het Obliquaven is de dikke sliblaag een belangrijke bron van verstoring terwijl het noordelijk Cyaneapoeltje sterk verland is. Historische gegevens laten zien dat daar eens vergelijkbare vegetaties aangetroffen werden als in het Luteaven. Het Obliquaven is in het najaar van '25 deels uitgebaggerd. De werkgroep volgt de ontwikkeling van de waterkwaliteit. Tenslotte wordt geanalyseerd wat de impact van bekalking is geweest. Grote delen van de heide zijn in 2022 bekalkt (om de sterke opkomst van het invasieve mos Grijs kronkelsteeltje aan banden te leggen). Onder de bekalkte delen valt ook de veenmosrijke heide (vooral Bruine snavelbies vegetatie). Bekalking zorgde ervoor dat vrijwel al het veenmos verdwenen is, behalve incidenteel Geoord veenmos. Daarnaast is er een vermoeden van uitspoeling van kalk naar de vennetjes. In '26 zal hierover gepubliceerd worden.

---- EINDE----